

Nordisk Revisorforbund – møte på Island

Nordisk Revisorforbund (NRF) hadde i slutten av august møte på Island der hovedtema i drøftelsene var revisors rolle innen bærekraft/ESG, profesjonens attraktivitet og LCE (ny internasjonal standard for revisjon av små virksomheter). Ledelsen i [Accountancy Europe \(ACE\)](#), [International Federation of Accountants \(IFAC\)](#) og [International Auditing and Assurance Board \(IAASB\)](#) var også representert.

Nordisk Revisorforbund på Island. Fra venstre: Kevin Dancey, IFAC, Helene Agéll, NRF, Karin Apelman, FAR (S), Sigurður B. Arnþórsson, FLE (IS), Lone Strøm, FSR (DK), Olivier Boutellis-Taft, ACE, Karen Kvalevåg, Revisorforeningen, Sanna Alakare, ST (FIN) og Tom Seidenstein, IAASB.

Rentenenes mange effekter:

En pussig krise

Rentene stiger som følge av at det er bedre tider i verden og vi skuffer inn på våre utestående fordringer. Det renner nærmest over av ubrukte midler i statskassa, men likevel har nordmenn aldri vært så pessimistiske som de er nå. Dette er den pussigste krisen jeg kan huske at Norge noensinne har vært inne i.

Samfunnsøkonom
Jan Ludvig Andreassen
Sjeføkonom i Eika Gruppen

Når du hører at Norges Bank drar til med rentehevinger, er det ikke rart at du blir bekymret for boliglånet ditt. Utgifter til boliglån er tross alt den største kostnaden til folk flest. Det man ikke tenker på, er at renten heves fordi lønnsveksten antas å bli bedre enn ven-

tet i tiden fremover. Dessuten har boligen du har lånt midler til steget med 10–15 prosent siden pandemien slo inn over Norge i mars 2020. Netto har du med andre ord kommet godt ut av den samlede økonomiske utviklingen siden den gangen. Bedre enn du tror.

Farene ved rentehevinger

Likevel er det grunn til å rope varsko om farene ved rentehevinger. Mange bedrifter kan få problemer med å klare seg, hvis de har en kombinasjon av

sviktende salg og økte finansieringskostnader nå i høst. Det kan også gå helt galt for mange eksportbedrifter hvis kronkursen skulle skyte fart. Den risikoen øker desto større rentedifferansen Norge opparbeider seg til våre naboland. Allerede nå er den norske kronen så vidt sterk mot svenskekrona at daglighandelen langs grensen er hardt rammet. Verre kan det gå i høst og vinter.

Vanskeligere for handelspartnerne

En litt større bekymring er om landene vi handler med har råd til rentehevingene som de gjennomfører nå i høst. Storbritannia var allerede i en vanskelig økonomisk situasjon etter Brexit, krig i Ukraina og en historisk tørr sommer. Med varslede rentehevinger har fagforeningene i sommer gått til streik for å sikre at de ansattes kjøpekraft ikke faller for mye. Britene later til å få en trist hverdag i vinter med streiker, ingen økonomisk vekst, men stigende statsgjeld som må betjenes av stadig høyere renter.

De svakeste dyrene i flokken

Også andre europeiske land er ille ute. De 19 landene som deler den felles europeiske valutaen euro, har i prinsippet én sentralbankrente, men de har alle beholdt nasjonale kredittmarkeder, med egne rentepåslag gitt av markedene. Naturlig nok har de svakeste dyrene i flokken veldig høye kredittmarginer.

Italia har nå så høye markedsrenter at det truer landets finansielle stabilitet og kredittverdighet – og jo høyere eksportene i Frankfurt setter EU-renta, desto skjørere blir italienske finanser. Slik trues hele EU. Italia er tross alt fortsatt euro-områdetets tredje største økonomi.

Norge har 3500 milliarder i utenlandske rentepapirer

Til slutt må det nevnes at tidene har endret seg for hvordan Norge som samfunn rammes av globalt stigende renter. Mange av de andre landene som rammes av stigende renter er forgjeldede land som føler seg tvunget til å heve rentene og dermed gi sine kreditorer større inntekter. Norge er en slik kreditor, med store beholdninger av gjeldspapirer fra andre nasjoner, som følge av at vi har vært flinke til å spare opp våre oljeinntekter.

Over tid vil disse gjeldspapirene fra andre land kaste langt mer av seg enn tidligere antatt, som følge av rentehevingene i Europa, USA og andre steder. Summene er store. I Oljefondet alene er det om lag 3500 milliarder kroner i utenlandske rentebærende papirer. En

De 19 landene som deler den felles europeiske valutaen euro, har i prinsippet én sentralbankrente, men de har alle beholdt nasjonale kredittmarkeder, med egne rentepåslag gitt av markedene.

økning i disse papirenes gjennomsnittlige rentenivå på bare ett prosentpoeng vil gi den norske stat 35 milliarder kroner i ekstra årlige inntekter, nær ett prosentpoeng av fastlands-Norges BNP.

Andres ulykke – vårt hell

Få tenker på nettopp dette poenget: Renten har diametralt motsatt effekt på debitorland og kreditornasjoner som Norge. Vi tjener like mye på økte internasjonale renter, alt annet like, som resten av verden taper.

En pussig krise

Dagens uro er i det hele tatt den pussigste krisen jeg kan huske at Norge noensinne har vært inne i. Med enorme overskudd i utenrikshandel og på statsbudsjettet er husholdningene i dag mer pessimistiske enn noen gang før, skal en tro siste måling fra Finans Norge.

Smatt litt på den. Rentene stiger som følge av at det er bedre tider i verden og vi skuffer inn på våre utestående

fordringer. Ja, det renner nærmest over av ubrukte midler i statskassa. I denne situasjon har nordmenn aldri vært så pessimistiske som de er nå.

Kan det ha noe med styre og stell i kongeriket å gjøre?